

POLITIK FOR OPTAG OG ADGANG

Vedtaget på DSF's Politikkonference 21. november 2020

Indledning

Uddannelse udvikler individer og samfund. Det giver mennesker bedre livsvilkår og mulighed for at påvirke det omkringliggende samfund og gennem denne fælles udvikling skabes en sammenhængskraft i samfundet. Ydermere er uddannelse et middel til at forbedre den sociale mobilitet. Derfor er fri og lige adgang til uddannelse et grundprincip for DSF.

Med fri og lige adgang menes, at ingen skal holdes fra uddannelse gennem økonomiske og politiske tiltag og alle skal have muligheden for at uddanne sig, så de selv opnår bedre levevilkår og mulighed for at påvirke det samfund, de lever i, uanset baggrund. For at et uddannelsesvalg er frit, er det centralt, at det udelukkende er baseret på den enkeltes evner og interesser. Derfor er det også vigtigt, at videregående uddannelser i dag er tilgængelige for den brede befolkning.

DSF mener, at det danske optagelsessystem på videregående uddannelser skal være baseret på relevant og opdateret forskning, der følger udviklingen og behovet i fagmiljøet. Ydermere skal optagelsessystemet være gennemsigtigt og al information være let tilgængeligt for den kommende og nuværende studerende. Optagelsessystemet skal sikre og understøtte diversitet og reelt lige muligheder for alle danske såvel som internationale studerende.

Vejledning

Et informeret studievalg er essentielt for optagelsessystemet og dette skal understøttes af en kompetent og gennemgående vejledning på tværs af uddannelsessystemet. Det vil samtidig styrke den sociale uddannelsesmobilitet og sikre, at flere får motivationen for og kompetencerne til at vælge den rette uddannelse. Derfor mener DSF, at der skal sikres midler til en bedre og mere dybdegående og alsidig vejledning gennem hele uddannelsessystemet. Disse midler skal blandt andet gå til opkvalificering af vejledere, så de har de fornødne kompetencer til at give brugbar og retfærdig vejledning. Derudover skal vejledningsinitiativer kvalitetssikres løbende. Som studerende har vi alle ret til vejledning før, under og imellem uddannelse. Vejledningsindsatsen hjælper med at bryde den negative sociale arv og sikre den fri og lige adgang til uddannelse for alle. Derfor skal DSF i særlig grad arbejde for at sikre studerende fra uddannelsesfremmede hjem viden om brug og rettigheder ift. vejledning. Derfor er det ligeledes vigtigt at have fokus på ensartet kvalitet af vejledning i alle dele af Danmark. Samtidig bør der prioriteres vejledningsindsatser og informationskampagner målrettet studier med skævheder i gruppen af ansøgere eller optagne, så der opnås højere diversitet på studiet. Vejledningen skal desuden aktivt modarbejde kønsbias og andre fordomme i uddannelsessystemet.

34 **Udbud af studiepladser**

35 Uddannelse tager tid og man uddanner sig for livet, derfor må begrænsning af optag på bestemte
36 uddannelser ikke ske på baggrund af arbejdsløshedsstatistikker. Der skal også tages højde for
37 en stor usikkerhed ved forudsigelser af fremtidens arbejdsmarked. Derfor arbejder DSF mod
38 ledighedsbaseret dimensionering af uddannelser. Derudover er DSF også imod faglukninger og
39 fagsammenlægninger, hvis disse ikke stammer fra fagmiljøet selv.

40 Når der omvendt presses på for et øget optag af studerende på uddannelser, der anses som
41 mangelvarer for arbejdsmarkedet, er det vigtigt at dette ikke går ud over uddannelseskvaliteten.
42 God uddannelse kræver infrastruktur, faciliteter og undervisere, som det tager tid og
43 finansiering at opbygge. Derfor er det vigtigt, at der fra statens side investeres i uddannelse,
44 inden der sættes krav til markante forøgelse af optag.

45 **Uddannelsesskift**

46 Det er i både den enkelte studerendes og samfundets bedste at sikre en overskuelig og
47 tilgængelig proces under uddannelsesskift. Tilgængelig information og vejledning, samt logisk
48 overførsel af tidligere studieaktiviteter, sikrer mindst mulig belastning for den studerende og de
49 bedste vilkår for, at den studerende færdiguddanner sig. Under uddannelsesskift spiller merit en
50 afgørende rolle for mange studerende, som ikke ønsker at gentage allerede tillærte kompetencer.
51 Derfor er det vigtigt, at det fortsat forbliver en mulighed for studerende at søge merit. Dog bør
52 ansøgning om merit altid være den studerendes eget valg og bør aldrig bygge på tvang. DSF
53 mener derfor, at tvangsmerit bør afskaffes.

54 **Internationale studerende**

55 Internationale studerende møder særlige udfordringer, som vi mener, det er vigtigt at sætte
56 fokus på. Internationale studerende skal have samme rettigheder som danske studerende. Dette
57 indebærer, at uddannelse skal være gratis uanset national baggrund og der ikke bør være
58 gebyrer forbundet med ansøgning om optag på en uddannelse. DSF mener desuden, at det er
59 centralt, at al nødvendig information i forbindelse med ansøgning og optag også skal være
60 tilgængeligt på engelsk. Der sker en fortsat løbende dimensionering af engelsksprogede
61 uddannelser, hvilket går ud over internationale studerendes mulighed for at tage en uddannelse
62 i Danmark. Internationale studerende beriger diversiteten blandt studerende både fagligt og
63 socialt. DSF mener derfor ikke, at der bør være en politisk begrænsning på optaget af
64 internationale studerende og på engelsksprogede uddannelser. DSF mener derudover, at
65 Danmark bør stræbe efter at implementere automatisk anerkendelse af kvalifikationer og
66 kompetencer fra så mange lande som muligt og at indehavere af udenlandske formelle og
67 uformelle kvalifikationer skal have ret til at få dem anerkendt i Danmark på en gratis,
68 tilgængelig og effektiv måde. Dog er det ikke altid, at de kompetencer vi uddanner os til, er ens
69 på tværs af uddannelser og lande, de udenlandske studerende skal derfor ikke have tvangsmerit
70 for deres kurser. Derfor mener DSF, at Danmark bør ratificere Global Convention on Recognition
71 of Qualifications concerning Higher Education.

72 **Flygtninge**

73 Uddannelse har for flygtninge og asylansøgere både en stor værdi for den enkelte, men også for
74 hele samfundet. Det er dog ikke alle flygtninge, der har adgang til uddannelse på lige vilkår som
75 danske studerende. DSF mener derfor, at brugerbetaling på uddannelse skal afskaffes for alle
76 flygtninge. Da uddannelse ikke længere tæller hen imod permanent opholdstilladelse på lige
77 fod med fuldtidserhvervsarbejde, oplever flygtninge, der gerne vil blive i Danmark, en barriere
78 for at tage en uddannelse. Det betyder, at flygtninge risikerer enten at droppe ud af deres
79 uddannelse for at tage ufaglært arbejde eller helt droppe drømmen om uddannelse for at øge
80 deres muligheder for at få permanent ophold i Danmark. Derfor bør man fjerne barriererne for,
81 at flere flygtninge får adgang til uddannelsessystemet. Uddannelse bør altså ligestilles med
82 arbejde for at opnå permanent opholdstilladelse.

83 DSF mener derudover, at flygtninge og asylansøgere skal have ret til gratis, tilgængelig, effektiv
84 og gennemgribende vurdering af deres kvalifikationer, såfremt de ikke kan fremvise
85 dokumentation for disse. Vurderingen skal resultere i et dokument, der kan bruges som
86 adgangsbevis til videregående uddannelse eller til at forfølge en specifik profession i Danmark.
87 Desuden er det vigtigt at flygtninge ikke tvinges igennem dobbeltuddannelse, men at
88 uddannelserne tilbyder supplerende til uddannelse.

89 **Studerende med funktionsnedsættelser**

90 For at sikre, at uddannelsessøgende med funktionsnedsættelser har fri og lige adgang til
91 uddannelse, er det nødvendigt at gøre op med både de skjulte og ikke skjulte barrierer, de møder.
92 Det er væsentligt, allerede ved ansøgningen til videregående uddannelser, at alt information er
93 til stede og tilgængeligt, også om muligheder for specialpædagogisk støtte (SPS) og
94 dispensationer. Udover, at informationerne skal være mere tilgængelige, skal der også være
95 bedre vilkår for, at potentielle studerende kan få hjælp til at gennemgå disse informationer. Der
96 burde generelt set være et bedre ansøgningssystem til at imødekomme personer med
97 funktionsnedsættelser. DSF mener, at det er vigtigt, at der følges op på den givne information,
98 så man som studerende med en funktionsnedsættelse ved, at man får den hjælp, man har brug
99 for, fra første dag. Samtidig vil DSF arbejde for, at studerende med funktionsnedsættelser
100 integreres i de sociale og faglige miljøer på studiet, særligt igennem studiestarten.

101 Den information, der gives i forbindelse med optag, bør sætte gang i en proces, hvor den enkelte
102 studerende med funktionsnedsættelser får en helhedsorienteret studieplan, der er skræddersyet
103 til vedkommendes behov, og giver mulighed for fleksibilitet. På den måde kan man mindske de
104 besværlige og gentagne ansøgningsprocesser for dispensation, som for mange personer med
105 funktionsnedsættelser bidrager til yderligere stress og mistrivsel. Derfor bør dispensationer
106 givet til personer med funktionsnedsættelser, automatisk følge dem gennem hele deres
107 uddannelsesforløb, så længe andet ikke ønskes af den studerende. Der skal ligeledes gøres en
108 indsats for, at den helhedsorienterede studieplan løbende revideres, i tilfælde af forværringer
109 eller forbedringer i den studerendes tilstand og udviklinger i den studerendes liv. Der skal

110 ligeledes gøres en større indsats for at opsøge studerende, som erhverver sig og/eller får
111 konstateret en funktionsnedsættelse, i løbet af deres studie og at tilbyde disse samme
112 muligheder for støtte.

113 **Adgang til bacheloruddannelser**

114 DSF går ind for, at man på de enkelte uddannelsesinstitutioner selv skal bestemme, hvor brede
115 ens bachelorindgange skal være. Dette bør altid være baseret på en vurdering fra de eksisterende
116 faglige miljøer af studerende og undervisere i dialog med ledelsen. Det er vigtigt, at
117 institutionerne selv bestemmer deres faglige identitet, så institutionerne i Danmark udbyder
118 forskellige uddannelsesstrukturer. De centrale ansøgningsdatoer bør ligeledes tilrettelægges og
119 placeres således, at de understøtter varierede optagelsesformer på tværs af alle landets
120 videregående uddannelser.

121 DSF mener, at det er fuldstændig essentielt, at det er gennemsigtigt for potentielle studerende,
122 hvad der forventes af dem, og hvad de vurderes på baggrund af, når de søger uddannelse. Dette
123 skal gælde for alle landets videregående uddannelser, så potentielle studerende sikres deres
124 valgfrihed. Den karakterbaserede kvote 1, i det nuværende optagelsessystem, fungerer, men
125 tager desværre ikke højde for forhold som fagligt engagement og fastholdelse. DSF mener, at
126 kvote 1 skal være den primære måde at optage studerende på universiteterne, da der lige nu ikke
127 eksisterer en mere effektiv optagelsesmodel, men at alternative optagelsesformer gennem kvote
128 2 er med til at sikre diversitet på uddannelserne. Der er dog tegn på, at optag gennem kvote 2 i
129 nogle tilfælde har en større social slagside end karakterbaseret optag. DSF mener derfor, at
130 adgangskrav og måden, man optager nye studerende gennem kvote 2 på, skal fastsættes i
131 studienævnene eller tilsvarende faglige miljøer, under forudsætning af, at optagelsesmodellen
132 ikke får u hensigtsmæssige økonomiske konsekvenser for uddannelserne eller begrænser den
133 sociale mobilitet. Også med en garanti for deres gennemsigtighed over for kommende
134 studerende, bør kvote 2 ikke være karakterbaseret, da kvote 1 i forvejen er baseret på karakterer
135 og kvotesystemet skal være med til at sikre diverse optagelsesmuligheder. Desuden skal der
136 udvikles et optagesystem som både sikrer effektivitet og reel diversitet i uddannelser som kan
137 erstatte, eller supplere, det nuværende optagelsessystem.

138 DSF stiller sig kritisk over for, at høje adgangskvotienterne i sig selv bliver set som et
139 kvalitetsstempel eller bruges til at italesætte nogle uddannelser som vigtigere end andre og er
140 derfor kritisk overfor forskellige tiltag, der kan blive brugt af uddannelsesinstitutioner til at
141 "presse" adgangskvotienterne kunstigt op. DSF er bekymret for, at den voksende betydning af
142 at have høje karakter for at få adgang til flere uddannelser, har skabt et ensidigt fokus på
143 karakterer som primært optagelsesparameter, hvilket fører til præstationspres og
144 u hensigtsmæssige læringsstrategier på ungdomsuddannelserne, så fokuset på uddannelsen
145 forsvinder fra læring og over på strategier, der begrænser mulighederne for eksperimenteren og
146 fordybelse.

147 DSF mener, at de faglige miljøer skal have fri mulighed for fastsættelse af omfanget af deres
148 optagelseskvoter. Ligeledes stiller vi os kritiske over for arbitrære minimums adgangskvotienter,
149 da de er et udtryk for ansvarsfralæggelse, frem for reelle tiltag, der løfter kvaliteten af
150 uddannelserne og fastholder studerende gennem positive kvalitetselementer. Dog kan de
151 enkelte fagmiljøer fastlægge krav om minimums-karakterer i bestemte fag, som vurderes som
152 værende særligt vigtige for at kunne gennemføre studiet.

153 DSF er desuden opmærksomme på politiske ønsker om at fremskynde studerendes
154 uddannelsesforløb uhensigtsmæssigt i forbindelse med optag. Derfor stiller vi os kritiske over
155 for incitamentsstrukturer, der ikke tilgodeser læringen.

156 DSF mener desuden, at uddannelsers adgangskrav på samme tid skal være tilsvarende det
157 faktiske behov på uddannelsen og samtidig være så fleksible som muligt, så potentielle
158 studerende fra forskellige ungdomsuddannelser kan komme ind. Hvis man som student ønsker
159 at søge nye faglige veje, og ønsker at tage gymnasial supplering, skal disse kurser være gratis,
160 SU-berettigede og de skal ikke tælle med i éns karaktergennemsnit.

161 DSF er imod 1.årsprøver, der har til formål at sortere de mest udfordrede studerende fra, da der i
162 stedet bør være fokus på at hjælpe og forbedre de studerendes evner. Dog kan tiltag, der i
163 studiestarten sorterer såkaldte "spørgelsesstuderende" fra, være fornuftige, så længe de ikke
164 uhensigtsmæssigt belaster andre studerende.

165 **Adgang til kandidatuddannelser**

166 Det er centralt for overgangen mellem bachelor og kandidat, at retskravet bevares. Retskravet
167 skal være fleksibelt og akademisk meningsfuldt, da det sikrer, at studerende har adgang til en
168 kandidat, som er i naturlig forlængelse af deres bachelor. Et fleksibelt retskrav giver samtidig
169 studerende mulighed for større berøring med samfundet mellem bachelor og kandidat. Derfor
170 skal retskravet fortsat gælde i mindst 3 år. DSF mener desuden, at retskravet skal følge den
171 studerende således, at et retskrav ikke kan ændre sig i løbet af uddannelsen. I tilfælde af, at en
172 uddannelsesinstitution alligevel ønsker at flytte et retskrav, er det centralt, at både studerende
173 og ansatte inddrages og har medbestemmelse i beslutningen.

174 Det skal også være muligt at søge ind på en kandidatuddannelse, som man ikke har retskrav til.
175 Processen skal være nem og simpel. Adgangskravene til kandidatuddannelserne kan i dag være
176 uigennemskuelige, specielt for studerende, der skifter uddannelsesinstitution efter endt
177 bachelor. Uklare kriterier for optag betyder, at potentielle studerende har svært ved at
178 gennemskue deres muligheder. Det udfordrer studerendes mobilitet og mulighed for at
179 tilrettelægge deres uddannelser rettet mod optag på bestemte kandidater. Uddannelsesmobilitet
180 er vigtig, da det skaber en større diversitet i de studerendes erfaringer og øvrige kompetencer.
181 Derfor mener DSF, at der bør være en gennemsigtig ansøgningsproces med lettilgængelig
182 information om mulighederne og kravene for at starte på en kandidat. Adgangskrav skal være
183 gennemskuelige i en grad, hvor den enkelte studerende selvstændigt kan vurdere sine

184 muligheder for at blive optaget på en kandidat. Adgangskrav skal være funderet i
185 uddannelseskvalifikationer på bachelorniveau samt evt. relevant erhvervs erfaring, og ikke på
186 karaktergennemsnit. Derudover skal mulighederne for vejledning ved skift til andre
187 kandidatuddannelser end den fastlagt i ens uddannelsesforløb, samt uddannelser på andre
188 uddannelsesinstitutioner, forbedres. DSF mener derudover, at kandidatreglen bør afskaffes.

189 Faglig supplerings til kandidatuddannelser øger også mobiliteten i uddannelserne. Det giver
190 studerende flere muligheder og øger diversiteten på uddannelser. Derfor bør der altid være
191 mulighed for supplerings af bacheloruddannelsen, hvis den er beslægtet med
192 kandidatuddannelsen, men ikke er direkte adgangsgivende. Studerende på faglig supplerings bør
193 have samme rettigheder som andre studerende. Derfor mener DSF, at suppleringskurser bør
194 være gratis og at studerende på supplerings er SU-berettigede. Supplerings bør blive tilbudt i
195 forbindelse med betinget optag således, at ingen studerende kan tage supplerings og derefter
196 ikke blive optaget på trods af deres supplerings. I øvrigt mener DSF, at man bør arbejde for en
197 standby-ordning i forbindelse med supplerings til en kandidat.

198 Professionsbachelor skal også have mulighed for at læse en kandidat. Det øger diversiteten og
199 giver professionsbachelor mulighed for at videreuddanne sig.

200 For at øge mobiliteten og den faglige integration på uddannelserne bør uddannelser tilbyde
201 understøttende aktiviteter, specielt for studerende fra andre uddannelsesinstitutioner og
202 professions-bachelor. Dog må dette ikke sænke niveauet i den ordinære undervisning.